

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Demobilizare?

De o săptămână-două, lumea se lăsa în mângâierea unui vis frumos, ce era în preajma realizării. Zăngănitul armelor și aglomerația flăcăilor dela frontiere va înceta în curând — se știea și ziua — și totul va reintra în cadrele obișnuite ale vieții pașnice. Incordarea dintre monarhia noastră și Rusia era pe sfârșite și cele două mari puteri, se pregăteau să-și întindă mâna, delăturând, cu un gest majestatic, toate amenințările unui război inutil. Rezerviștii concentrați la frontiere se gândiau cu bucurie la apropiata reîntoarcere la cămin; familiile lor îi așteptau cu dor potențat; țara avea să scape, în sfârșit de un plus de spese, ce se urca zilnic la sute de mii.

Și toate ororile războiului se împrăștiau ca la suflul unui geniu binevoitor, ce falfăia aproape, din aripile lui imaculate.

Mai erau serbările jubilarie ale Romanowilor și toate aceste vedenii înspăimântătoare, se risipiau ca ceata la ivirea soarelui, ales că diplomația europeană încă înclina spre pace, și beligeranții balcanici se obosiseră și ei de atâta măcel.

Dar visul acesta atât de dorit, pare a se distrama cu totul, în vremea din urmă.

Au trecut serbările dela curtea din Petersburg; a trecut și terminul, când avea să se înceapă demobilizarea; entuziasmul turcilor tineri pare a fi scăzut și el, — dar lucrurile au rămas ca înainte și, putem spune, că s'au schimbat spre mai rău.

Ianina a căzut; Adrianopolul încă pare a nu mai putea rezista multă vreme — chiar turcii tineri nu se mai leagă acum de el — dar apetitul aliaților balcanici a crescut

îngrozitor: le trebuie tot mai mult teren la Adriatică, le trebuie litoralul, și, mai întâi, Scutari.

De geaba mai vor să intervină marile puteri; ei vor să acapareze cât mai mult, ca la încheierea păcii să pună diplomația europeană în fața cuceririlor săvârșite, la cari nu vor mai renunța cu nici un preț.

Puterile europene căzuseră de acord în ce privește independența Albaniei; i-au promis chiar sprijinul și i-l-au și dat. Dar aliații balcanici nu vor să știe nimic de marile puteri; ei au concentrat toată forța lor împotriva orașului Scutari și cu asta împotriva independenței Albaniei. Muntenegru, cu cele 30 de mii de locuitori n'au putut lua Scutari; a sărit în ajutorul lui Serbia și Grecia cu încă odată atâția soldați trimiși ca sprijinitori, și foarte probabil, că va cădea și Scutari.

Puterile și diplomații lor se conzultază și istoria se repetă, cu siguranță matematică: dum Roma deliberat Saguntum perit.

E e ironie, că războiul acesta cumplit l-a început cel mai mititel stat din peninsula balcanică — Muntenegru — și tot acest stătuțel amenință azi lumea, cu o conflagrație, ce va fi fără păreche în istorie.

Iși poate permite atâta îndrăzneală ridiculă Muntenegru cu aliații lui osteniți și decimați de luptele de până acum?

Pot oare aceste țărișoare să-și bată joc de marile puteri, de tripla alianță, ce se razimă pe milioane de baionete?

Nu pot, de sigur, nici n'ar îndrăzni să o facă, dacă n'ar simți, la spatele lor, sprijinul muscalului ipocrit, ce promite pace cu buzele, iar în realitate împinge lucrurile pentru o conflagrație generală.

Rusul vrea să-și încerce puterile cu tripla alianță, pentru a asi-

gura pe deplin puterea Slavismului în Europa răsăriteană și mijlocie; Francezul îi secundează din Apus, dornic de-ai da Germaniei revanșa pentru Sedan.

În clipele, când lumea aștepta, ca flăcările războiului balcanic să se potolească, ele pot să izbucnescă cu întreită furie, într'un incendiu îngrozitor.

În orice caz, aliații balcanici n'au aici decât un rol cu totul secundar: ei sunt pionirii de pe uriașa tablă de șah, unde se încrucișează marile interese ale capetelor încoronate.

Partidul poporal despre noul proiect electoral. Sub acest titlu am primit la redacție o broșură, edată de partidul poporal. În broșură se demostrează multe contradicții, ce se află, în proiectul de lege electoral. Se spune, că Tisza a declarat, că nu vrea să i-se dea drept de vot fiecărui vântură-țară (socialiștilor), și că vrea ca noul proiect să se razime pe elementul vrednic de credință al țării, care ar fi clasa agrară, adică economii, fie mici, fie mari. Cu toate acestea noul proiect pe aceștia îi eschide în mare parte și dă drept de vot în preponderanță atât pe baza scris-cetitului, cât și pe baza ocupațiilor unor elemente de proveniență și porniri dubioase, adică evreilor și socialiștilor.

Astfel dintre 2,118,349 economii mici, trecuți peste 30 ani, vor avea drept de vot numai 1,091,199, vor fi respinși însă 1,127,150 de inși, deci vor fi lipsiți de vot 50.9%. Dintre industriași și comercianți vor fi lipsiți de vot numai 25.4%.

Din punct de vedere confesional e mai dezastruos noul proiect, întrucât vor avea drept de vot de patru ori atâți evrei de câți ar trebui să aibă în proporția lor numerică. Cenzul intelectual, în fiecare grad, este de-a dreptul în favorul evreilor, și în defavorul creștinilor.

Scopul noului proiect, după mărturisirea lui Lukács și Tisza, ar fi să asigure continuitatea guvernării, adică să fie așa alcătuit, ca cei dela putere să rămână și pe mai departe acolo.

Cenzul intelectual dă vot funcționarilor și slujbașilor de toată categoria, cari atârând dela guverne, ușor se poate susține

și asigura prin ei — chiar și în contra convingerilor lor — continuitatea guvernării.

Elementele independente la viitoarele alegeri vor scădea, iar elementele pendente, vor crește în măsură mare.

Urmările noului proiect electoral se resumează deci în următoarele:

Va vătăma interesele politice ale economilor, cari sunt elementul cel mai puternic al țării.

Prin desconsiderarea acestora va deschide căi largi radicalismului.

Prin sporirea la dreptul de vot a elementelor pendente, va face imposibilă schimbarea de sistem, atât de mult dorită.

Va despoia elementul creștin de influența, ce ar trebui să o aibă în conducerea țării.

Va da armă ușoară în mâna guvernelor, fie de orice coloratură, spre a-și susține cu orice preț dominația, și prin urmare noul proiect ne va aduce liniștea și curățenia politică intenționată.

Vorbirea contelui Tisza cu ocaziunea dezbaterii în cameră a proiectului electoral.

În cursul dezbaterilor asupra proiectului electoral din partea partidului nostru național — după cum am amintit deja în numerii precedenți — a vorbit un clasic și documentat discurs deputatul dr. Șt. C. Pop. Acest discurs, ca să poată fi cunoscut în cercuri cât mai largi, l-am publicat în întregime în coloanele ziarului nostru.

Aflăm de astădată cu cale a reveni și asupra vorbirii, ce-a ținut-o tot cu aceeași ocaziune, contele Șt. Tisza, președintele camerei, și mai ales asupra felului, cum a crezut Tisza să reflecteze la argumentele deputatului nostru dr. Șt. C. Pop.

Este foarte instructiv a urmări, respective a pune față în față acestea două vorbiri.

Până când din toată vorbirea dep. dr. Șt. C. Pop. transpiră o adiere plăcută a dragostei sale nefermrite față de poporul român și față de ideea egalității drepturilor, îmbrăcată în haina logicii sale de fier, până atunci Tisza nu vrea să se scoboare cu nici un preț, dela înălțimile prerogativelor aristocrației conservative, și vrea să mențină aceste prerogative cu fel de fel de sucituri sofistice.

Îndată la începutul vorbirii sale Tisza recunoaște, că are dreptate dep. dr. Șt. C. Pop, când zice, că Românii și-au vărsat sângele veacuri de-a rândul pentru aceasta patrie, nu trage la îndoială, că poate și în viitorul apropiat țara va avea nevoie să fie apărată de feciorii români, „și în consecință — zice Tisza (foarte caracteristic pentru modul său de gândire și judecată) — toate acestea nu-l îndreptătesc pe dl. deputat Șt. C. Pop, să vorbească în tonul, în care a vorbit“, adică spusă șleau, să nu prea pretindă egalități, drepturi etc.

Publicăm în următoarele și o parte din vorbirea lui Tisza, partea, în care accentuează, că supremația maghiară trebuie susținută, cu ajutorul legii electorale. Are și cuvinte de sirenă, cari însă credem, că și fără explicări mai lungi, le va ști aprecia fiecare după valoarea lor.

Căci ghiarele se văd deja de departe.

E foarte curios, că Tisza un om cu o cultură atât de înaltă vrea să ne facă, să credem, că în limbă noastră maternă nu ne-am putea ridica la un grad de cultură, care să ne asigure în viitor o stare mai fericită, și că între toate popoarele Ungariei numai atunci va fi armonie deplină, când vor ști cu toții ceti și scrie unguerește.

E noașim mai departe, cum înțelege Tisza îmbrăcarea naționalităților și armonia între ele și maghiari, când spune, că „ar fi o foarte mare primejdie să ajungă în cameră 60—80—100 de deputați naționaliști“.

Credem și noi, că numai e lipsă de alt comentariu, ci lăsam să urmeze partea mai caracteristică a vorbirii lui Tisza, ca dovadă a mentalității, de care e condus acest dirigiitor al treburilor țării.

„Noi — după părerea mea modestă, zice Tisza — avem două îndatoriri: una, ca să mergem pe terenul progresului până la acea margine, până unde putem merge fără primejdie națională, a doua, ca să căutăm acele limite, trecerea cărora ar aduce cu sine nimicirea, rolului conducător a inteligenții maghiare“ (Aprobări).

„Pentru că eu supremația națională (vezi bine cea maghiară N. Bed.) o văd asigurată numai, și exclusiv numai, în rolul conducător al inteligenții maghiare. Acest cuvânt, ca o deviză, ca un adevăr recunoscut de obște, îl primește afară de stim. deputați naționaliști, fiecare factor al vieții noastre publice.“

Dară ce este de a se înțelege sub supremația națională?

Oare aceea, ca să ne silim a lipsi pe orice cale, cu orice apucătură dela afirmarea lor politică pe cetățenii nemaghiari?

După părerea mea — zice Tisza — de loc nu e de a se înțelege aceasta. Națiunea maghiară, care a știut să creeze aici un stat independent, a știut, să îl conserve între mii și mii de primejdii, și cu ajutorul lui Dumnezeu îl va conserva și pe viitor, și precum a avut lipsă în trecut de armele oprămirii, așa nu va avea nici în viitor, ca să poată susține acest stat.

FOIȚA.

Sub Dabija-Vodă.

(Nuvelă originală a „Unirii“)

III.

Anul Nou.

La metropolie se mântuise slujba. Vodă cu Doamna și domnița, cu toată floarea boerimii și cu tot alaiul domnesc, la ieșirea din biserică, în detunările salvelor și în izbucnirea frenetică a mii de urale, călcău pe sovoane: pe mândre covoare de paradă, pe bășmăli de mătăasă, întinse peste giulgiul zăpezii. Iar din urmă fețele domnești aruncau sorocoveți, după obiceiul vechiu.

Oștile înșirate de-alungul drumului, înfățișau armele, apoi în salvele de pușcă și în dangătele de clopot, rădvanele porniau încet-încet spre Spătăria-Mare.

La poarta Spătăriei vânătorii domnești așteptau cu prăzile din pădurile Visteriei: cu mistreți, cerbi, căprioare, iepuri, rațe sălbatice, dropii și multe alte dibanii împușcate.

Mai la vale stăteau podgorenii cu carele de vin busuioc, pelin; buțile cu țuică, coșărcile cu brânzeturi, unturi; panercile cu poame: mere, pere și perje uscate.

Aceste daruri, aduse lui Vodă de Anul Nou, erau menite pentru boerime, care primea câte un dar dela Vodă, fiecare după gustul său.

Dupăce rădvanele domnești intrară în Spătărie, din urmă veniau încet carele cu daruri, scărțiind de povoaara bogățiilor.

Vodă cu boerii intrară în Spătărie, pe când Cămărașul, cuconul Neculai Sturdza primea darurile, închinat de Țară, Măriei Sale.

Azi tot alaiul domnesc e poftit la masa mare, închinată de Vodă fruntașilor Țării, mai ales când datină veche îl îndatora, să li împartă daruri de Anul Nou.

La ospăț era și logofătul Iordache. Ochiul lui senini și bucuroși, priveau din când în când, pe furia, la domnița Mărioara, ce ședea lângă maică-sa, din față.

Dupăce musafirii băură o țuică și urară lui Vodă „mulți ani fericiți“, și după ruga glăsuțată de metropolit, mesenii se puseră pe prânzite, în muzica înduioșătoare a Țiganilor.

Tot hazul „praznicului“ în ziua de Anul Nou era strănutul — dar dela sine, nu pricinuit de colbul tabacului. Cu toți prânzuiau încet, cu ochi pândesi, să vadă pe cel ce va strănuta dintâi.

O seamă de boeri bea păhar după păhar, poate va avea norocul să li izbucnească strănutarea, dar nimeni n'avu noroc. Pe când alăutele încetară, într-o clipă de

liniște, pe când Vodă sorbi cea de pe urmă lingură de ciorbă chipărată, strănută în glas mare, de se cutremurau talgerele de pe masă.

Bucuria oaspeților era nespūsă. Pe loc începură a bate din palme, iar boerii să-i ureze:

„Să-Ți fie de bine, Măria Ta“.

Pe urma urărilor și veseliei neașteptate, Vistierul se sculă dela masă și aduse din calemul vecin, Măriei Sale, un caftan de aur, plătit din Visteria Țării.

Nu mult după aceea strănută și p. metropolit, care primi dela Vodă o cărjă de aur, pe care erau încolăciți doi șerpi de argint.

Iată că și postelnicul Cantacuzino începă să strănute, spre marea bucurie a tuturor.

Vodă iar se sculă și înmână postelnicului un păhar de vin, apoi două caftane, unul de postav și altul de catifea.

— Ba să-mi mai dai și un mistreț, Măria Ta!

— Bravo-o-o! Să trăească cuconul Costache! răcneau boerii, bătând din palme în ciocotele răsului.

— Și mistrețul cuconului Costache!

Pe când toți se frământau de răs, îl podidește strănutul și pe Vistier.

— Apoi ție, ce să-Ți dau, — îl întrebă Vodă?

Națiunea maghiară cu ocaziunea înfăptuirii legii nouă electorale nu poate să părească baza nobilă egalității depline. Nu poate să stabilească cenză diferită în părțile diferite ale țării și nu poate crea atari dispozițiuni legale, cari să despoaie pe cetățenii nemaghiari de validitatea lor politică.

Tocmai de aceea n'aș putea fi nici când aderent acelui punct de vedere, care deprinderea dreptului electoral îl condiționează dela cunoașterea scrisului și cetitului maghiar (Aprobări).

Eu doresc, ca fiecare cetățean să învețe a scrie și ceti ungurește. Nu doară ca prin aceasta ași vrea să-i maghiarizez, ci pentrucă prin aceasta îi fac mai tari pentru luptele vieții, pentrucă prin aceasta să pot face mai strinse legăturile de atingere, mai nemijlocită atingerea între cetățean și cetățean și pentrucă prin aceasta pot să creez — pentru înțelegerea reciprocă — aceea armonie sufletească, de care este lipsă, ca să ridic la un grad mai înalt economic și cultural toate părțile societății noastre. [Aprobări].

Acesta mi scopul prim dorința de-a învăța fiecare a ceti și scrie ungurește; azi însă, când în urma neglijenței noastre majoritatea covârșitoare a nemaghiarilor nu știe ceti și scrie ungurește, o atare dispoziție caută să o privească de o despoiere de drept, care în rezultatul ei final n-ar întări, dară ar slăbi consolidarea internă a statului.

Eu dară nu caut întărirea supremației maghiare în apucăturile menite de-a eschide de pe arena vieții politice pe nemaghiari, ci o caut în selecțiunea aceea, care o țin de lipsă atât pentru maghiari, cât și nemaghiari, și care dă drepturi numai acelor părți ale societății, cari stând pe un nivel cultural mai înalt, nu pot fi instrumente

oarbe în mâna seducerii și demagogiei, ca să poată fi duse în luptă în contra marilor scopuri ale națiunii maghiare — chiar și în contra intereselor lor.

Créd, că acei conducători naționaliști, cari se pun pe baza votului universal secret — fără de nici o restricțiune — dau dovadă de un cerc de vedere politic foarte îngust. Conced, că deocamdată ar dispune pe seama agitației naționaliste de masse mari, provăzute cu drepturi politice, dară să-mi creadă, că aceasta dispunere ar fi de-o foarte scurtă durată, căci votul universal, egal și secret ar da naștere și la cercul naționalităților demagogiei, care ar nimici cu desăvârșire rolul conducător, ce-l are azi — mai ales — inteligența română. (Aprobări).

Prin urmare eu cred, că e interesul națiunii maghiare și a Românilor, ca în largirea investiturilor cu drept electoral să mergem paralel cu progresul cultural.

Tot așa o cere aceasta interesul supremației maghiare în ținuturile naționaliste, ca și în ținuturile maghiare. Vă rog de iertare — zice Tisza — dară eu în traprejurarea, că ar intra în parlament vre-o 60—80—100 de deputați naționaliști — nu zic că români, căci și acum sunt mulți deputați români, și vor fi și în viitor, cari vor servi patriei comune mână în mână cu noi — văd o primejdie foarte mare și nu vreau pentru toată lumea să bagatelizez aceasta primejdie, dară ea dispare în fața catastrofei, de care ar avea parte națiunea maghiară atunci, când reprezentanții neamului maghiar ar fi niște elemente inferioare și în privința intelectuală și morală. Aceasta ar fi moartea adevărată, aceasta ar fi boala incurabilă, căci supremația numai atunci s'ar putea valida, când neamul, care tinde la supremație, este condus de bărbați potri-viți.

Deci fără deosebire de naționalitate trebuie să ne nizuim, ca numai pe seama acelor părți să deschidem barierele progresului democratic, cari părți stând pe nivelul cultural mai înalt, au devenit mature și vrednice de deprinderea drepturilor politice, (Aprobări).

Reviste.

De pe câmpul de războiu. Luptă sângeroasă între Greci și Bulgari. Muntenegrinii ajutorați de Sârbi au început din nou bombardarea fortărețelor dela Scutari.

Sârbi pe lângă ocuparea acestei fortărețe, cum se zvonește, au și alte planuri, cari dacă s'ar realiza, ar conturba mult încheierea păcii. Anume voesc, ca după ce Scutari va fi în mâna Muntenegrinilor, să ocupe dela Durazzo în jos o bună parte din țărmurii Adriaticei.

În cazul, că zvonul s'ar adevăra, se așteaptă serioase demersuri din partea Austro-Ungariei și Italiei față de Sârbia.

Din Sofia se telegrafiază, că în jurul orașului Negrita s'a dat o luptă crâncenă între Bulgari și Greci.

Locuitorii orașului sunt toți Bulgari și cu toate acestea, când a venit o trupă bulgară să ia orașul în posesiune, garnizoana greacă n'a lăsat-o să intre în oraș. Bulgarii au

— Un poloboc de vin, căci caftane am destule.

— Să trăiască Vistiernicul.

— Și polobocul de vin!

După aceste strănuturi hazlii boerii se mai liniștiră, îndemnându-se cu ulcica de vânt, și cu tripturile de pui.

— Dar tu nu strănuți, nepoate? — întrebă Vodă pe logofăt.

— Acuș, acuș — zise lordache, râzând.

— Aș vrea să știu ce-i ceri tătucă-meu îl întrebă cu ochii mijind de răs jupănița Mărioara.

— Ai să vezi acuș.

După o clipă strănută destul de puternic însă Doamna Dafina.

Vodă făcu ochii mari și dând din cap, își întrebă nevasta:

— Dar ție, ce naiba, să-ți dau?

— Mie să-mi dai, luminate împărate — răspundea Doamna — o pereche de brățări de aur, de cercei de smaragd și papuci turcești.

— Ba mai bine o păruială de mama focului.

Boerii izbucniră iar în râsete frenetice. Unii strigau:

— Să trăiască Măria Sa; alții:

— Și jupăneasa Măriei Sale.

— Las', că ne-om socoti noi, măi babo, mai pe urmă.

Alăutele începură să îngâne o doină jalnică, plină de duioșie.

Pe la sfârșitul mesei, pe vremea toastului Măriei Sale, când ochii tuturor erau țintii spre Vodă, se auzi iar un strănut, chiar alături de Măria Sa. Era strănutul logofătului. Vodă își sfârși cuvântarea de vremece boerii bătură din palme în sănătatea logofătului.

— N'a ți-o bună, că ți-am dres'o — zise Vodă. — Bravo, logofete, dar ție ce să-ți dau?

Boerii se liniștiră, să audă dorința făt-logofătului „cuminte“.

— Vrei un porc sălbatec?

— Ba ferească-mă Cel de sus.

— Caftane vrei, băste?

— Ba nici de ăstea.

— Dar ce naiba?

— Pe Mărioara... zise logofătul hotărât, cu ochii plini de zimbete dulci.

Vodă rămase nedormit de cererea logofătului, boerii înlemniră de asemeni. Cu toți parcă o sfecliră.

— Aha, așa c'acu e-acu? — zise logofătul îndreptat spre Vodă.

— Pe Mărioara vrei tu, logofete?

La una ca asta nu mă așteptam... zise Vodă cu glas nehotărât.

— Apoi dacă am strănutat, am și eu drept la dar... vorbi iar lordache.

Boerii ascultau cu luare aminte vor-

bele Măriei Sale și ale logofătului, ce se sculase în picioare.

Ochii jupăniței se însenină de bucurie și nu-și mai lua privirile de pe logofăt.

— Apoi să-ți fie de bine, logofete, tu mi-ai cerut ce am mai scump. Ți-o dau, fiindcă țin la tine... dar ian ascultă, ai să iai de acum parte la bețiile noastre?

— Oi lua, cum nu.

Muzica începu iar să sune. Afară se auziră salvele de puști, poate în sănătatea însurățeilor.

Boerașii mai tineri, cari se ațineau la mâna domniței, pierdură chieful și ziceau, morocănind sub nas:

— Al dracului logofăt!

— Apoi dați-vă mâna, — le zise Vodă.

Tinerii, în fața părinților și ai boerilor, își dădură mâna. Muzica începu și mai asurzitor, iar ulcelele și păharele pline începură să se ciocnească cu ale însurățeilor.

Și spre mirarea și mai mare a boerilor, logofătul scoase din buzunarul contășului un inel de aur, iar domnița altul.

Se vede că ibovnicii se înțeleseră între sine de mai înainte.

Metropolitul binecuvântă inelele și sfinții logodna noilor miri.

IV.

De Bobotează, după sfințirea apei, Vodă și Doamna, domnițele și beizadelele între

fost siliți să ceară ajutor, și așa întărindu-se cu tunuri și cavalerie însemnată, au început a bombarda orașul. Ambele părți au avut mari pierderi.

Incăerări între Bulgari și Greci se așteaptă zilnic.

Regele Angliei despre situația internațională. Cu ocaziunea sesiunii parlamentare nouă, regele Gheorghe a făcut unele declarații referitoare la situația politică generală

Intre altele și-a exprimat regretele, că tratativele de pace, începute și ținute la Londra, n'au avut rezultatul dorit. Beligeranții n'au ajuns încă la un punct de înțelegere și tocmai de aceea marile puteri trebuie să fie cu ochii în patru, ca nu cumva războiul iscat în Balcan să ia proporții și estinderi neașteptate.

Regele Gheorghe speră, că marilor puteri le va succeda, cel puțin în viitorul apropiat, să afle căile, cari vor grăbi încheierea păcii și introducerea liniștii atât de mult dorite.

Anglia din partea sa va face tot posibilul, ca chestiunile, cari ar putea stârni mișcări dușmănoase chiar și între marile puteri, să fie rezolvate în bună înțelegere; astfel se poate semnalna pentru împăcarea tuturor intereselor, că împlinirea dorinței Sârbilor de-a ajunge la mare și autonomia Albaniei, se pot privi deja ca sigure.

lumânările lungi și grele, în cântecile stăreților și psalților, în tămăia cadelnitelor de aur, vedeau cu ochi plini de bucurie nepomenită cununia domniței Dabija cu logofătul Iordache Ruset.

Vestea nunții străbătu peste tot plaiul Moldovei. Și dela Bobotează încoace bețiile închinat de Măria Sa se țineau lanț, la curtea domnească.

Iar Logofătul ca și ceilalți boeri, închidea ochii și răsturna ulcică peste ulcică pe gâtje, în sănătatea lui Vodă și a tot neamului Dabija.

Dela Bistrița.

Cugetări.

„Pe Domnul Dumnezeu nostru, foarte bine poți să-l vinzi pentru 30 de arginți; dar nu poți să-l cumperi nici cu toate comorile lumii“.

*

„In ceasul morții ce bucurie, dacă știm că putem să găsim în persoana înfricoșatului judecător pe cel mai iubit dintre iubiiții noștri!“

(Sf. Tereza).

Cateheză.

Cum trebuie făcută o cateheză bună?

(Specimen din scriptele episcopului Augustin Egger.)

b) Istoriile biblice.

1. Întrebările din biblie să se facă gradat. Istoriile biblice le împărțim în mai multe întrebări, după ce la fiecare întrebare am căpătat răspuns îndestulitor, îi facem pe rând să spună întâmplarea, mai întâi, întru cât e cu putință ținându-se strict de carte și după aceea fiecare cu cuvintele proprii, să grijim însă ca să enazeze cu minte și la înțelese.

2. Istoriile biblice să se explice bine și să se tragă totdeauna învățăturile morale.

3. Istoriile biblice să le explicăm în legătură cu cele învățate din catehism. Aproape fiecare fapt din biblie se poate tracta în legătură cu adevărurile din catehism, tocmai de aceea elevii să-și însemne bine porunca cu carea se apuce în legătură, ceea ce a învățat din biblie, natural că celce instruiază când propune, stabilește bine aceasta legătură și atrage atenția ascultătorilor, aplicând totodată la viața practică adevărurile propuse. Legătura aceasta dintre catehism și biblie, precum și explicările practice să se facă cu cât mai puține dar' mai cu aprobare, mai cu însuflețire și convingere.

4. Dacă nu suntem siguri în acomodarea, aplicarea întâmplărilor biblice să recurgem cu încredere la părintele nostru sufletesc sau la catehet. Ajută mult și cărțile catehetice cel mai bun e catehismul, dar aci adulți pot folosi și alte cărți ajutătoare. Deprinderea mai cu samă ne învață și îndrumă bine și corect.

c) Rugăciunile.

1. Întreabă rugăciunile cari le-a învățat în decursul orei, sau pe cari le-ai prescriș celor mici. Cu bunăvoință deplină pretinde că rugăciunile să-și spună la înțelese și cu pietate. La recitarea rugăciunilor e de importantă repetiția căci altfel copii nu învață a se ruga cu evlavie.

2. Învață-i să se pregătească la rugăciune. Făi atenți la ființa de față alui D-zeu, la încrederea și cinstea cu cari suntem datorți față de D-zeu. Mulți dintre adulți, se roagă fără nici o evlavie, și fără nici un folos spiritual, pentru că nu se pregătesc, pentru că nu ia învățat nime și nu i-a îndemnat nime la așa ceva. Dar numai să-i admoniezi, și să-i îndemni, ci însuși să le dai pildă bună, înainte de ai instrua.

3. Natural că lucrul principal e ca rugăciunile învățate copii să le reciteze și acasă. Înceamnă-i la aceasta supraveghiază-i dacă se poate, iai la întrebări, nu cruța timp și osteneală, ca să-i obicinuești să-și îndeplinească cea dintâi și cea mai importantă datorie de creștin. Creștinii cari în tinerețe au învățat să se roage cu devoțiune de comun trăesc creștinește, duc o viață plăcută lui Dumnezeu.

4. Când copiii umblă și la biserică trebuie instruiți și despre sf. Liturghie și încă în chipul cel mai simplu posibil. Ce e sf. Liturghie? cum trebuie să te prezinți la sf. slujbă? Cei mai mulți copii — la noi, durere și a-

dulți — se duc la sf. Lit. fără ca să știe ce e sf. jertfă liturgică, sau că ce face preotul la altar, de aici vine apoi că se urăsc, devin impacienți și nu câștigă nici un bine sufletesc, din contră în loc să le folosască le strică, căci se dedau așa și mai târziu nici nu să pot instrua și obicinui să o asculte cu pietatea recerută.

5. Influență mare și durabilă are asupra caracterului moral rugăciunea ce se face pentru anumite scopuri bune sp. pildă: ca ceea ce am învățat să ne fie spre binele nostru sufletesc, ca D-zeu să departă primejdiile sufletești și trupești, sau ne rugăm pentru cei mai de aproape ai noștri pentru cei morboși etc.

La aceasta trebuie să obicinui pe copii, căci așa nutrim în sufletele lor dragostea pentru rugăciune, carea apoi se arată de câteori i-se dă ocaziune.

Noutăți.

Sfinția Sa Pontifcele roman bolnav. În zilele trecute a cutrierat lumea știrea sosită din Roma, că Sfinția Sa Pontifcele ar fi bolnav. Din izvor vrednic de credință știrea a fost adevărită. Sfinția Sa suferă de o afecțiune bronchială mai ușoară, care — după comunicările drului Macchiafava — nu pot să inspire îngrijorări mai serioase.

Mai nou aflăm, că fierbințele, cari le-a avut de trei zile încoace, au scăzut și catarul și tusa s'au ușurat.

Ziarele, ce sesc din Roma, Osservatore Romano, Giornale d' Italia și Tribuna, aduc vesti liniștitoare, anume, că Sfinția Sa după câteva zile va putea din nou să continue rezolvirea agendelor.

Noua donațiune a Academiei române „Fondul Dimitrie A. Sturdza“. Cu ocaziunea omagiilor aduse de membrii Academiei române dlui D. A. Sturdza, la împlinirea alor 80 ani ai vârstei sale, sărbătoritul octogenar din acest incident festiv își eternizează numele prin un însemnat *act de donație*, făcut Academiei române, celui mai înalt focalar merit a conduce și desvolta cultura neamului românesc.

Pe lângă ajutorul moral dat de sărbătoritul acestei înalte instituții de cultură și lumină la care a muncit timp de 42 ani ca membru, iar 30 ani ca secretar general, pentru a ajuta și în viitor Academia română în activitatea ei, face acestei instituții la împlinirea vârstei sale de optzeci de ani donațiunea unui fond de lei 100,000 purtând pentru toate timpurile numele: „Fondul Dimitrie A. Sturdza“.

Venitul acestui fond va fi întrebuințat de Academie precum urmează:

1. Conform regulamentelor Academiei pentru fondurile cu destinațiune specială, se vor reținea 1 la sută pentru fondul pensiilor funcționarilor și 15 la sută pentru cheltuielile generale ale Academiei.

2. Restul venitului va fi întrebuințat în două perioade de câte patru ani în modul următor:

a) în patru ani consecutivi se va constitui o bursă pentru studiul agriculturii și al științelor agrare la școli speciale și la

universității în Germania, fiind convins, că întărirea materială și culturală a unei țări atarnă dela înălțarea vieții ei agricole.

Bursa va fi dată și bursierul va fi supravegheat de comisiunea și după regulamentul burselor date de Academie din fondul Adamachi.

Bursierul va fi român, fiu de părinți români, care va fi absolvit învățământul secundar în țară și ai cărui părinți nu vor avea stare materială îndestulătoare pentru a susține cheltuielile studiilor lui superioare în străinătate.

b) În cealaltă perioadă de patru ani venitul va fi întrebuințat de Academie pentru îmbogățirea colecțiilor de istorie națională: manuscrite, documente, monede, portrete, hărți geografice și altele de acest fel.

Academia este rugată să primească această donațiune, cu dorința sărbătoritului de a continua să ajute perpetuu activitatea ei pentru înaintarea și înălțarea culturii neamului nostru românesc.

Privilegiul pescarilor francezi. Locuitorii francezi dela litoralul mării aveau privilegiul, că nu trebuia să facă serviciul militar. Prin aceasta erau scutiți dela deprinderea de arme cel puțin 60,000 de ficiori apti pentru armată.

Vremile tulburi de azi înse, au determinat pe ministrul de războiu ca se caseze acest privilegiu, căci Franța are mari lipse de marinari. În timpul din urmă flota franceză s'a mărit binișor, iar în cazul unui războiu internațional matrozii pescari iar face servicii admirabile.

Pelerinaj la Roma. Asociația populară catolică ne încunostiintază, că va conduce un pelerinaj la Roma în direcția *Budapesta—Triest—Veneția—Roma* și înapoi.

Pelerinajul se va face în 28 April când participanții vor pleca din Budapesta. Și va dura cu totul cam 10 zile. În Roma vor petrece cei ce iau parte la pelerinaj 5 zile. Costă 240 cor. pe acei cari vreau să călătorească cl. I. cl. II-a 180 c. a III 115 cor. În sumele acestea sunt calculate și taxele de întreținere, de tramvai, trăsură etc. Informații dă *Katholikus népszöveg Budapest.*

Încă un institut financiar maghiar în concurs. Falimentele și concursurile diferitelor institute financiare se explică azi de regulă cu criza financiară actuală. Când pe urma acestor derute însă se mai strecură ceva și prin ziare despre manoperele conducătorilor inconștienți se vede numai cu câtă ușurință se dau zeci și sute de mii în vânt.

Banca jidovească „Concordia” din Lugoj a fost înființată de câțiva jidănași cu un capital de 500,000 coroane.

Îndatăce și-a putut acapara încrederea publicului și a primit mai multe depuneri însemnate, s'a pus să facă geșefturi. Mai întâiu a înființat fabrică de ciment cu acții în valoare de 400,000 coroane. Acțiunile le-a subscris să înțelege banca în mare parte fără a fi plătit din valoarea acelora un fier.

Cu toate acestea acțiunile și le-a lombardat la o altă bancă jidovească din Pesta cu 250 mii coroane, iar în direcțiunea fabricii au fost aleși tot cei dela „Concordia” cu plăți fabuloasă. Incolo cărțile noii societăți sunt pline de cvite și note de călătorii și alte spese efective ale oficialilor. Tot astfel

a mai înființat o fabrică de fier, una de sticlă și altele pânăce acum i-s'a rupt capul.

Ca un lucru actual e de a se aminti, că directorul „Concordiei” Waldmann Mór a fost înainte scriitor la o bancă din Lugoj și avea 80 coroane la lună, iar acum pe când deponenții nu-și puteau ridica nici 50 cor. din depuneri, el și-a adus din Viena haine numai în preț de 2000 cor.

Procurare favorabilă de articli economici. Pecând vestim pe membrii Reuniunii noastre, că termenul pentru înaintarea cererilor pentru sămânță de nutrețuri l'am prolongit până la 17 Martie n. 1914, totodată aducem la cunoștința economilor noștri de pretutindenea, că subscrisul comitet este gata a mijloci pentru ori și cine i-se va adresa, procurarea articliilor economice amintiți mai jos, lângă cari însemnăm și prețul:

1. Sămânță de iarbă engleză, 1 kilogram 70 bani.
2. Sămânță de iarbă franceză, 1 kgr, 1 cor. 20 bani.
3. Sămânță de lucernă franceză, 1 kgr. 2 cor. 14 bani.
4. Sămânță de trifoi, 1 kgr. 2 cor. 60 bani.
5. Sămânță de napi „Mammuth”, roșii, marii, 1 kgr. 1 cor. 26 bani.
6. Sămânță de napi „Obendorf”, galbini, rotunzi, kgr. 1 cor. 50 bani.
7. Sămânță de napi „Eckendorf” roșii, 1 kgr. 1 cor. 10 bani.
8. Sămânță de mohor, 1 kgr. 36 bani.
9. Sămânță de ciapă „Zittau”, uriașă, galbină, 20 grame 30 bani.
10. Sămânță de ciapă „Braunschweig”, 20 grame 60 bani.
11. Sămânță de ciapă „Tripoli Rocca”, 20 grame 30 bani.
12. Sămânță de ciapă „Madeira”, 20 grame 30 bani.
13. Sămânță de salată „Matador”, foarte mare, gustoasă, timpurie, 20 grame 24 bani.
14. Sămânță de salată „Craf Zeppelin”, de iarnă, 20 grame 40 bani.
15. Sămânță de salată „Goldkönig”, (nouă) galbină aurie mare la căpățină, ușor de transportat, 20 gr. 24 bani.
16. Sămânță de pătrânel de toamnă, 20 grame 24 bani.
17. Sămânță de pătrânel lung „Zneimer”, dulci, 20 grame 24 bani.
18. Sămânță de morcovi de vară „Nantes”, 20 grame 24 bani.
19. Sămânță de morcovi de toamnă „Qadinburg”, 20 grame 24 bani.
20. Sămânță de ridichi de vară „Stuttgart”, albi timpurii 20 grame 24 bani.
21. Sămânță de ridichi de Maiu, mari, albe 20 grame 10 bani.
22. Sămânță de ridichi de iarnă negre, 20 grame 10 bani.
23. Sămânță de ridichi de iarnă, albe, 20 grame 10 bani.
24. Sămânță de castraveți de „Pasis”, 20 grame 30 bani.
25. Sămânță de varză „Branschweig”, uriașă, de iarnă, 20 grame 30 bani.
26. Sămânță de călărașe (gullii) albe timpurii, 20 gr. 40 bani.
27. Sămânță de călărașe de iarnă, vi-nete, 20 grame 40 bani.
28. Sămânță de mazăre „Victoria” timpurie, 100 grame 60 bani.

29. Sămânță de fasole de Iulie, 100 grame 24 bani.

30. Sămânță de fasole „Mont d'or”, galbină, 100 grame 40 bani.

31. Sămânță de patlagele, mari, roșii, 20 grame 12 bani.

32. Sămânță de patlagele „Excelstor”, (nouă) foarte gustoase 20 grame 1 cor.

33. Sămânță de patlagele „Ficarazi”, foarte timpurii, 20 grame 40 bani.

34. Sămânță de paprică sârbească, 1 porție 10 bani.

35. Sămânță de spinăt „Goliath”, 20 grame 10 bani.

36. Sămânță de sfecle „Egyptene”, roșii închise, 20 grame 16 bani.

37. Flori: „Aster de Hohenzoler”, mestecate, 1 porție 10 bani. Gehorghine „Dehile”, mestecate, 1 porție 10 bani.

38. Legături de altoi „Raffia”, 1 kgr. 1 cor. 20 bani, 10 kgr. 10 cor.

39. Funii de „Cocos” (de legat altoi) 1 kgr. 1 cor 20 bani și 10 kgr. 10 cor.

40. Rășină de altoi fluidă, 1 cutie à 250 grame 1 cor. à 125 grame 50 bani, à 60 grame 30 bani, și à 30 gr. 20 bani.

Doritorii, cari vor trimite la adresa subscrisul secretar prețul cum și 20 bani pentru buletinul de expediție și pentru pachetat, 4 bani pentru osteneală, drept dăruire pentru un scop de binefacere — vor primi articli comandați cu posibilă grabire. Sibiu, 27 Februarie n. 1913.

Comitetul central al „Reuniuni române de agricultură din comitatul Sibiu. *Pant. Lucașu*, prezident. *Vic. Tordășianu*, secretar.

Manuale aprobate.

De ministru r. ung. al cultelor și instrucțiunii publice a provăzut cu clausula de aprobare și a introdus în catalogul manualelor aprobate pentru școlile primare cu limba de propunere română, **cu și fără ajutor de stat**, următoarele două cărți.

1. **Abecedar și Carte de cetire maghiară**, pentru clasa II. a școlii primare, cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Ediția IX. Balázsfalva 1912. Tipografia seminarului teologic. Prețul 50 fileri.

Ordinul de aprobare: 4 Martie 1913. Nr. 28121.

2. **Constituțiunea patriei sau drepturile și datorințele cetățenestii**, pentru școlile primare, de Ioan F. Negruțiu. Ediția V. Balázsfalva 1913. Prețul 60 fileri.

Ordinul de aprobare: 10 Ianuarie 1913, Nr. 173,100—1912.

Aceste manuale se pot procura dela *Librăria seminarului teologic din Blaj*.

*

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română de Alba-Iulia și Făgăraș.

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culti.

de
ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de
EMIL TATAR.

(Continuare).

Icoana aceasta, ce o păstrez în suflet, de câteori mă cuget la ea, mă electrizează și mă cuprinde un dor nespus de a vedea cândva pe Preasfânta Vergură. Dacă vine ispita îmi zic: de păcătuiești vei fi lipsit pururea de vederea Precuratei în mărirea-i cerească. Gândul acesta m'a ferit pururea de păcat și m'a îndemnat să servesc cu dragoste lui Dumnezeu.

Să conversăm pururea cu Precurata, pentru că aceasta ne servește numai spre nobilitarea sufletului; să zicem și noi cuvintele: „Nu vom tăcea niciodată Născătoare de Dumnezeu, a grăi puterile tale noi nevrednicii. Că de nu ai fi stat tu înainte rugându-te, cine ne-ar fi mântuit dintru atâtea primejdii...?” Să nu ne depărtăm dela maica noastră, căci ea ne mântuiește din toate nevoile.

Din începutul mic făcut la școlile noastre, astăzi putem constata cu bucurie, că s'au născut asemenea societăți la liceele din Năsăud și Beiuș. Dar când vom ajunge ea să dăm importanța ce se cuvine chestiunii mari de educație a tinerimii în spirit religios moral? — Tinerii noștri dela sate sunt lăsați în voia întâmplării, căci doar într'un singur loc din arhidieceză știu, că s'ar împlini dorința sinodului din 1869, de a catehiza în Dumineci și sărbători, după inserat tinerimea adultă,

Sunt multe ispitele vieții și cu deosebire tinerii de azi din școli sunt urmați așa zicând pas de pas și atrași în valorile atotcutropitoare ale indiferentismului religios — cel puțin — și a plăcerilor trupesti. Cu îndoită puteri trebuie să grijim, cu supraveghere mai încordată, cu iubire mai înflăcărată, cu însuflețirea carea o merită o astfel de chestiune să ne interesăm de soarta tinerimii, care este nădejdea viitorului nostru. Avem oameni cu dragoste înflăcărată pentru Hristos, tari înțeleg armele cu cari trebuie să ne apărăm credința noastră, ar trebui, ca să se pună în fruntea tinerimii, să formeze aceea societate mariană, care se cuprinde pe toți tinerii noștri din licee și universitate; să îndemne, să însuflețească, să se vadă odată, că și în noi trăiește Hristos, că suntem creștini adevărați cu fapta nu numai cu numele; că între tinerii noștri stăpânește o atmosferă plină de miresmele binemirositoare ale faptelor bune; și că pe dreptul putem aștepta, că tinerii aceștia buni, blânzi, curăți vor ști duca destinele poporului nostru la sfârșit bun, căci toate ispitele lumii, se vor reșfrânge de pe ei, ca de pe nește stânci, ce stau neclătite în mijlocul valurilor. Bărbați conștienți ne trebuie,

nu trestie clătită de vânt! Să înțelegem și noi semnele vremii, deși mai târziu ca alte popoare, dar se le înțelegem odată!

7. Viața frumoasă și fericită.

Oarecine a scris, că Dumnezeu ca suvenire, din paradisul pierdut, ne-a lăsat trei lucruri: strălucirea stelelor, frumseța virginală a florilor și strălucirea ochilor copilului nevinovat. Pe care din aceste trei, îl socotești de mai frumos? Eu fără îndoială sunt pentru inocența copilului.

Dacă n'ai băgat de seamă până acum, te rog observă odată un băiat ca de trei până la cinci ani. Ochiul putem zice, că e fereastra sufletului, prin care acesta privește în lume. Simțul văzului, cel mai superior dintre toate văzurile e acela, care tradează mai mult și mai multe din împărăția nevăzută și plină de taine a sufletului.

Așadară privește odată în ochii unui astfel de copil și ți-se va arăta o lume minunată. Ochiul băiatului nu mintesc, el nu cunoaște încă ce-i fătarnicia, ochii lui exprimă gândurile sufletului, fața lui e așa zicând oglinda sufletului.

Oarece strălucește cu atâtea vioiciune din ochii băiatului? Viața strălucește, viața curată ca roaua dimineții, viața neatinsă de murdăria păcatului; se pare, că acum a eșit din mâinile Creatorului, atât e de suav, de gingaș, de plăcut; copilul acesta e un om mic după voia lui Dumnezeu. Baia botezului a șters din suflet păcațul strămoșesc, sufletul strălucește în lumina grației nu e mirare deci, că ți-se pare a fi privit pe un moment strălucirile raiului.

Poți așadară înțelege, pentru ce ne înfățișează artiștii pe îngeri în icoana copiilor mici. Poate vei avea vreodată ocaziune să vezi o Madonă de alui Murillo. După părerea mea, pictorul acesta întrece chiar și pe regele pictorilor pe Rafael. Rafael picta trupuri frumoase, Madonele lui sunt femei frumoase. Murillo însă, eternizează pe pânză frumseța sufletului. Ingerii din tablourile lui Murillo sunt totatătea fiori admirabile ale nevinovăției.

Aprob întru toate gustul lui Murillo, căci și Mântuitorul, când învățăceii se certau între sine, că cine să fie mai mare în împărăția lui Dumnezeu, nu le aduce ca exemplu pe vreun profet mare din Testamentul Vechiu, nici pe vreun aschet renumit al deșerturilor, ci ca un învățător bun îi instruiază în mod intuitiv, pune înaintea apostolilor săi un băiat și zice: „De nu veți fi ca pruncul acesta, nu veți intra întru împărăția lui Dumnezeu”.

Strălucirea ochilor e atât de frumoasă, încât îl pătrunde chiar și pe omul păcătos. Iată cum descrie Heine nevinovăția copilului.

„Du bist wie eine Blume,
So hold und schön und rein;
Ich schau dich an, und Wehmut
Schlecht mir ins Herz hinein.

Mir ist's als ob ich die Hände
Auf's Haupt dir legen sollt',
Betend, daß Gott dich erhalte
So rein und schön und hold“.

Înțelesul e acesta: Nevinovăția copilului e frumoasă, curată și atrăgătoare, în tocmă ca o floare. O milă mă cuprinde,

când privesc la el; mă îndeamnă ceva să-mi ridic brațul asupra capului apărându-l și rugând pe Dumnezeu, ca să rămână tot așa de curat de plăcut și de frumos.

Acum străplăntează nevinovăția copilului, frumseța și suavitatea lui sufletească, într'un tinăr sau fată de douăzeci de ani și-ți stă înainte un cap de operă alui Dumnezeu.

Frumseța copilului nevinovat ne pătrunde, fiindcă e lucrarea exclusivă alui Dumnezeu. Natura omenească prin sacramentul botezului e reparată și adusă în stare originală.

Am zis mai sus, că nevinovăția băiatului e numai lucrarea lui Dumnezeu. În inocența tinărului se arată și măiestrie omenească; căci îndatăce copilul crește, se desvoaltă, și devine mai mărișor, imediat apare și legea trupului, care vrea să-i murdărească sufletul frumos. Frumseța sufletului unui astfel de tinăr e artă omenească plăcută înaintea lui Dumnezeu. Dar cu toate aceste, în realitate, păstrarea castității e rezultatul darului dumnezeesc, căci nimenea nu poate trăi o viață curată lipsindu-i acest dar, pe dreptul am numit așadară pe omul nevinovat capodopera lui Dumnezeu.

Viața nevinovată, e viața sănătoasă și tocmai pentru aceasta e viață frumoasă. Frumosul pretinde și sănătate. Poniul sau floarea ofilită, bolnavă, nu e frumoasă; nu e frumos, nici animalul bolnav. E cu adevărat urt păcătosul, fiindcă e cuprins de boală, de multeori nu numai sufletul, ci și trupul.

Viața într'adevăr frumoasă, e viața nevinovată.

Dar să vedem ce e frumosul?

Esența frumosului e armonia, fără de aceasta însușire nu există frumos.

Însă armonia pretinde două lucruri, cari să se potrivească, astfel și la frumos se recere: idee, și formă, care nu e altceva decât îmbrăcăminteia ideii. Când ideea se prezintă în o formă corăspunzătoare, atunci avem așa numitul frumos. Prin urmare esența frumosului e armonia dintre idee și formă. Din acestea se vede, că numai viața trăită în armonie e viață frumoasă. Să vedem acum, în ce consistă armonia vieții?

Omul, precum știm e compus din trup și suflet. Sufletul e creat să conducă și guverneze, iar trupul să asculte și să se guverneze, ascultând poruncile sufletului. Trupul totdeauna e mijlocul sufletului și prin urmare trebuie să se supună necondiționat aceluia.

Din această supunere a trupului, intrucât nu se împotrivesc sufletului se naște armonia, din care armonie isvorește viața frumoasă.

Urâtul e chiar opusul frumosului. Când trupul ajunge la domnie, astfel încât sufletul cu toate facultățile lui superioare, se nizuiește să împlinească dorințele disordonate ale trupului, atunci s'a născut disarmonia, urâtul moral, numele căruia e păcatul.

Sufletul are putere suverană, ca un împărat sau rege, care pe toți îi judecă, dar pe el nimenea nu-l poate trage la răspundere, astfel și sufletul e independent de supusul său, de trup. Dar precum împăratul nu e cu totul independent, căci odată va avea să dea seamă de faptele sale înaintea lui Dumnezeu, în acelaș chip atârână și sufletul de puterea lui Dumnezeu. Sufletul

fiind făptura lui Dumnezeu trebuie să-i fie supus și să facă tot ce e plăcut Lui, omițând de altă parte, faptele prin cari s'ar rătăma. In modul acesta s'a născut armonia superioară între Dumnezeu și sufletul omului și armonia aceasta ne dă vieța frumoasă.

(Va urma.)

Hărți vechi.

Comunicate de preotul Ștefan Buzila.

(Continuare.)

9. Văzând Măritul episcop Bob și mai pe urmă, că nici prin aceasta dăruire împărătească de clejă și de grădina de casă parohială stricarea de preoții cei proști căsunată nu se mai poate vindeca, în 22 Octombrie anu 1808 s'au rugat Înălțatului Împărat să rânduiască, că dintre militari pruncii tineri, cari știu nemțește, să poată mere la Blaj să înveță filozofia și teologia, ca să poată fi din militari pentru militari preoți și învățați destoinici.

Înălțatul Împărat sau îndurat prin înălțatul rescript din 11 Ianuarie 1809 B. 89 și prin rânduiala Înălțatului General Comando din 31 Ianuarie q. 112 a porunci, că prunci harnici și din părinți cu putere să se trimeată „și laudatul regiment să aibă grijă, ca în tot anu un număr de prunci militari la colegium în Blaj să se ducă, ca să înveță învățăturile cele mari spre preoție, ca Regimentu să fie totdeauna însămnat cu destulii teologi învățați spre cuprinderea popoarelor militare“.

Aceasta prezănlătată rânduială sau veștit în toate satele în biserică și la parade, deci nu poate zice nime, că n'au știut-o. După aceasta întrebând Domnul Obșter în 23 Februar 1809, când și ce fel de prunci militari să trimită la Blaj, Excel. Sa Dl Episcop Bob prin cartea sa din 1 Martie a anului acela iau răspuns: că cu mare dor a așteptat să vază ziua, în care spre creșterea moralității și cinstea militariei și militării să poată căpăta preoți teologi învățați din fii de militari și poștește, ca ceice se vor trimite să fie învățat întâi aici nemțește bine.

10. Părințasca grație a Înălțatului Împărat de pururea priveghind pentru binele militar și a preoților lor, ca preoții să poată avea mai mult venit și așa să poată mai lesne costa și datorii lor în credință a învăța și a sluji — a rânduit prin grațiosul rescript din 23 April 1818:

a) ca ecelejile pretotindenea în regiment din pământurile cele împărătești să se întregască și unde n'or fi de acestea, cu bani din casa regimentului să se plătească jugu câte cu 3 fl. de argint, care sau și plinit.

b) Că preoții fără lipsă să nu se înmulțască și al doilea preot numai pentru bătrânețele și neputința parohului să se puie numai vremelnic și numai în satele, ce au mai mult de 150 case.

c) Ca satele cele mai mici să se lipească la cele mai de aproape ca filiale și parohii lor să se mute în alte parohii, unde va fi de lipsă, prin ce subzistența lor li-să va îmbuna.

11. După acestea preagrațioase împărătești rânduiiele adunându-să sinod diecezan

la Blaj în anul 1821 în Septemvrie s'a hotărât în pct. a 5-lea că „în parohia vacantă se recomandă vicarșu macar ce teolog gătit cu învățătura, ce s'a afla în vicariat, care de nu s'ar afla în vicariat, să iee la recomandăție pe altul teolog, ori de unde care i-să va înștiința și de nu se va înștiința nici unul, să iee un teolog dela scaunul episcopesc!“.

12. Înștiințat fiind scaunul episcopesc prin o instanție, că aici să lucră în contra mai sus adauselor preîndurate rânduieli, înmulțându-să preoții cei proști spre paguba obștii, dl Episcop în 25 Iunie 1828 au dat din nou strânsă poruncă atunci vicarșului Nemeș, că pentru satele cele mai mari, între cari și Rogna să numără, să nu primească alți candidați fără numai teologi absoluți adevă gătați.

13. Rescriptul episcopesc din 29 Octomvrie anul 1828 dimpreună cu îndurata rânduială a In. Gen. Comando în acela an sub Q 2658 cinstului Regiment venit, în care pe lângă celelalte puncturi așa se zice: „La scrisoarea vicarșului avem de a înșămna, cumcă noi nu cunoaștem „jus patronatus“ absolut (adeacă dreptul de aș alege poporeni preot dintre ei) nice în Năsăud, nice în alt loc din Regiment cu atâta mai tare, că precum bine știn Înăl. General Comando, când ne-am rugat la In. Împărat să înzestreze parohiile militărești (adeacă să deee ecelejii și loc de casă parohială) acela sfârșit l'am avut, ca să mă ușurez de nevoaia de a mai hirotoni preoți din militării de rând sau armași și după iuș sau dreptu, care din puterea dirigătorii îl am, să pot pune în fieștecare parohie preoți bine gătați și cu toate științele cele de lipsă împodobiti. Drept aceea necum spre preoția unui caplan, dară nici la punerea unui paroh nu află de lipsă voturile poporenilor. Că obiceiul oamenilor de aș alege preot din nevoaia vremilor, iară nu din pravilă și lege sau iscat.“ De unde chiar să vede, că ceice au pornit și silesc la preoție cu Florea și cu Bota *) nu numai fără drept, dar chiar împotriva înalțelor rânduieli împărătești și episcopesci au făcut și fac!

(Va urma)

*) După moartea parohului Gerasim Porcius în Rodna vechie pentru complinirea parohiei sau format mai multe partide. Unii doresc pe „Florea“, alții pe „Bota“ și alții așteptau în liniște dispunerea superiorității. Florea acesta a fost fiul unei fete a parohului Ger. Porcius, vicecăpitanul districtului Năsăud de mai târziu și renumitul botanist. Autobiografia moșului său Gerasim Porcius recte Porcius să descrie mai la vale. — Bota este Iob Bota din Ilvamare, care pe atunci era în serviciu militar în Rodna. Botenii sunt originari din Nepos (azi Várörja). Fostul notar din Ilvamare Pantilimon Lupșai spunea, că cutare Grigore (?) Bota din Nepos fu ascultător în institutul militar de creștere (Er zichanghaus) din Năsăud. Din cauze necunoscute fugi de aici și în rătăcirile sale ajunse în serviciu la un general, ce era ministru plenipotențiar al Rusiei în Anglia. Penzionându-se acest ministru se rentoarse în Rusia, dar duse cu sine și pe Gr. Bota. După moartea generalului, Bota se rentoarse acasă în Nepos încărcat de avutii și rămâne acasă la economie. În iarna proximă Grigore merge cu tatăl său la oi în munți Muncii înșirați. Trecând peste Ilva mare dorm peste noapte la Grigore Cobza-

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Ohiheriu de sus* pe anii 1909, 1910 și din 1911 până în 1/9 Decii mai restează din 1/9 1911—31/12 1912. — *Kisgércze* pe 1912. — *Amác* pe timpul din I/II 1910—I/II 1911. In restanță mai sunt I/II 1911—31/12 1912 Specificarea urmează separat. — *Szamosdó* pe 1912. — *Pustacámaraș* pe timpul din 1/9 1901—4/3 1904. — *Petroșeni* pe 1913. — *Barul mare* pe 1912 și 1913. — *Cheș* pe 1912. — *Haietu* pe 1906—1912. — *Bărbătenii de sus* pe 1912 sem. 2-lea. — *Cianul-mare* pe timpul din 1/9 1912—1/9 1913. — *Cătina* pe 1913 sem. 1-ia. —

BIBLIOGRAFIE.

Cărți sosite la redacție:

M. Theodorian Cavada: *Biserica română din puuctul de vedere național* (+ VIII. p. 32). București 1913.

I. M. Lucaciu O. P. Thomas et Molina *Expositio systematica doctrinae D. Thomae Aquinatis de Gratia divina Efficaci comparata cum Molinae theoria.* (+ VIII. p. 280). Blaj 1912.

A apărut: *Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske* — *Indice pentru școlile poporale primare.* Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la *Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.*

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor ⁴⁶/₇₀ cm.

lău din Ilva, care avea o fată frumoasă Nastasia (?) — Rentorși acasă în Nepos, lui Grigore gândul meru îi sta la Nastasia. Toamna următoare Grigore Bota merge cu tatăl său în bălgi (târg) în Bistrița. Aici era și Nastasia cu părinții ei, cari o lăăsără singură și se băgară în o dugeană. O află Bota și îi ajută a vinde vitele, ce le avea, apoi îi descoperi dorința sa de a o lua în căsătorie, ceea ce se și întâmplă în-tocma. Astfel Nastasia ajunge în Nepos. Sa întâmplat însă, că banii lui Grigore Bota aduși din Rusia, pe cari îi ascusesese în o groapă în casă sub masă, fură furați. Grigore suspicioasă pe soția sa. De aici încep a trăi rău și în urmă Nastasia fuge la părinți acasă în Ilva mare. Mai târziu s'a aflat, că banii lui Grigore îi furase frații lui și Nastasia nu fu de vină. Deci Gr. Bota urf atăt de tare pe frați și satul natal, încât fugi în Ilva mare la soție, se rogă de iertare, se împacă și Grigore rămâne pe moșia șocrnșo fiind numit de oameni „Trif“. Așa și-a făcut începutul familia Bota pe Ilva mare. — Grigore fu tatăl lui Iob Bota de mai sus, strajămeșter în Rodna. — Muieroa acestui Iob Bota și azi trăesc cu fiul său Emil jude administr. lângă Făgăraș.

A apărut:

Biblioteca pentru toți. Fr. Burnett. Micul Lord traducere de Iosif Nădejde.

Educatorii și în general părinții, cari au voit să facă educația copiilor lor prin citit, s'au isbit în totdeauna de lipsa unor cărți atrăgătoare pentru copii, cu conținut moral și educativ și, în același timp, de o necontestată valoare literară. Și nu numai literatura noastră, dar chiar și alte literaturi sunt sărace în astfel de scrieri.

Printre puținele lucrări din literatura universală, cari răspund acestui scop, una din cele mai bune este fără îndoială Micul Lord Fauntleroy de Fr. Burnett.

Intr-o formă literară desăvârșită este redată o povestire extrem de interesantă, a vieții acestui nobil, — istorisire care are darul de a trezi în copii toate simțămintele generoase și nobile. Este cartea ideală de educație și nu există limbă cultă, în care să nu fi fost tradusă.

Traducerea românească a d-lui Iosif Nădejde este desăvârșită din toate punctele de vedere.

Lucrarea — însoțită de numeroase și reușite ilustrații — se găsește în nrele 747—748 din „Biblioteca pentru toți“.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprob. din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
 „ „ „ doi „ 120
 „ „ „ trei „ 160
 plus 20 „il. port“ pentru fiecare.

Comandă se pot face la Tipografia Seminarială.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 530
 vol. II. *Tradițiunea și Bts.* fco. 530

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnul și Grația. fco. 730 cor.
 vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 730 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 150

Preaveneratul Couzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar, editor: Vasile Moldovan.
 Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Vită americană altoită

precum și vită americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți, furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

Serviciu conștiincios. Soluri garantate.

FR. CASPARI

[Nagyküküllő vm.] Medias—Medgyes.
 Catalog se trimite la cerere gratis și franco.

În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel, că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari, cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere, ce o pot avea în firma de mai sus.

[12] 4—?

Udatul în pat! Se poate opri la moment!
 Deslușiri dă gratuit, dacă i-se comunică datele etății și sexului: Georg Pfaller în Nürnberg K. 44 [Bavaria].
 (9) 6—52

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantagii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798.23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,146,556.36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,763,744.—
	viață	10,931,322.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,520,492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 9—7

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. care cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.